

Розвиток і перспективи дидактики у сучасних умовах освіти.

Дячук П.В. викладач Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Кафедра теорії та методики початкового навчання.

Сучасна дидактика, як загальна теорія освіти і навчання, розглядає загальні положення й закономірності, властиві навчанню всіх предметів. Ці закономірності відображаються у викладанні конкретних навчальних дисциплін. Водночас викладання кожного предмета має свою, надзвичайно суттєву специфіку. Дидактика традиційно розглядається як частина педагогіки, яка розробляє теорію навчання, його закономірності, принципи, мету, зміст форми, методи, засоби, організацію, і результати досягнень.

Різні автори по-різному конкретизують це питання і у нас дидактика розуміється як мистецтво навчання. За кордоном таке визначення має обмежене використання і термін «дидактика» не так активно використовується, але дидактична думка має там широке поширення, так само як і мають місце обговорення дидактичних питань, хоча загальним словом «дидактика» це не називають.

У нашій країні дидактику асоціюють з дидактикою Я.А. Коменського, і це не випадково, адже сам Я.А. Коменський назвав свою працю «Велика дидактика».

У Я.А. Коменського ви не зустрінете ні одного поняття, теоретичного повідомлення. Але там є термін «дидактика», який позначає – мистецтво навчання, також там можна зустріти детальний опис того, що і як повинен робити учитель щоб отримати необхідний йому результат.

У Я.А. Коменського є ще одна праця, яка по значенню не поступається «Великій Дидактиці», - це «Автобіографія». В ній відображений зміст суперечок, який він вів зі своїми опонентами. Вони дають нам зрозуміти, що діяльність Я.А. Коменського була спрямована на те, щоб показати нам - навчання можна організувати сприймаючи навчальну групу як одиницю, як одне ціле. Опоненти натомість вважали, що не можна утримати групу як ціле, бо всі учні різні і задатки, і здібності у них також різні. Я.А. Коменський розробив технологію

групового навчання, написав перший підручник.

Німецький педагог Й.Ф. Герbart надав дидактиці статус теорії виховного навчання, а у середині ХХ ст., В.В.Давидов у своїй теорії розвиваючого навчання констатував доречність того, що засвоєння знань, які носять загальний і абстрактний характер, повинне передувати знайомству учнів з більш чіткими і конкретними знаннями.

Роберт І.В. вирізняє чотири етапи розвитку дидактики[].

Перший етап розвитку традиційної дидактики співвідносять з XVII - XIX ст. У цей період в процесі навчання за основне джерело знань приймали результати сприйняття учнями властивостей піддослідних об'єктів оточуючого середовища, вивчення їх властивостей або взаємодій між ними, а також результати сприйняття особливостей процесів, які вивчались, явищ, або ситуацій і догм, які насаджувались авторитарним керівництвом. При цьому під процесом навчання розуміли цілеспрямований процес взаємодії вчителя і учня, в ході якого відбувається засвоєння нових знань, умінь, навичок і, крім того, здійснюється виховний і розвиваючий процес.

Другий етап розвитку дидактики співвідносять з кінцем XIX, - першою половиною ХХ ст. У цей період в у процесі навчання за основу приймали особистісний підхід до учня і психологічне управління учнями з боку вчителя за допомогою різних методів і засобів навчання.

Третій етап - сучасна дидактика (друга половина ХХ ст.). У цей період в процесі навчання використовували оцінку знань, яку сприймали за основу, як обумовлену діяльність педагогіки співпраці, з урахуванням вимог часу і особового розвитку учня, а також творчий підхід до процесу навчання. Цей період характеризується особливою увагою до формування освітніх стандартів як загального, так і професійного напрямку.

Четвертий етап - етап розвитку дидактики в умовах інформатизації освіти. У навчанні майже все спеціально організовано. І саме навчання спеціально організується. Головне питання: як зробити, і як організувати? Цей аспект - методологічний, методичний, технологічний - залишається головним у навчанні,

оскільки які б цілі не були б поставлені, який би зміст освіти не визначали, нам завжди доведеться шукати відповідь на питання: як освоїти зміст освіти?

У самій організації сучасного учбового процесу з'явилася робота вчителя з дотриманням загального фронту (де все і завжди повинно робитись однаково), а зміст навчання повинен бути диференційовано представлений спеціальними наочними дисциплінами. І *все* це для того, щоб одержати максимальний результат.

Сьогодні треба вчитися організовувати таке навчання, де, з одного боку, є спільна діяльність (різноманітність) різних людей, а з іншого боку, реалізуються індивідуальні цілі при індивідуальному підході.

Проблема нової сучасної дидактики - це проблема розробки нових дидактичних понять, за допомогою яких можна відстежити нову ситуацію.

Необхідно ініціювати наукові дослідження в області дидактики, приваблювати молодь, розширювати фундаментальні дослідження.

Література:

1. Мкртчян, М. Проблемы современной дидактики / М. Мкртчян // Школьные технологии. – 2009. – № 1. – С. 44–54.

2. Роберт И.В. Теория и методика информатизации образования (психолого-педагогический и технологический аспекты). ИИО РАО. М.: - 2007, 18. п.л.